

ИНТЕГРАЦИЯТА В ИЗТОЧНА АЗИЯ: ВИЗИИТЕ НА КНР, ЯПОНИЯ И РЕПУБЛИКА КОРЕЯ

Боряна Митева

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. В сравнение с Европа и Америка, интеграционните процеси в региона на Източна Азия са сравнително ново явление. Въпреки че идеи за регионално сътрудничество се появяват още през 50-те и 60-те години на XX в., източноазиатските държавите все още не са готови да предприемат стъпки в тази посока. Първото успешно реализирано регионално обединение през 1967 г. – АСЕАН, включва някои страни в Югоизточна Азия, но същински опити за задълбочаване на регионализма и интеграционните процеси, които да обхващат и държавите от Източна Азия, се появяват отново след края на Студената война. Целта на настоящото изследване е да изложи основните възгледи на Пекин, Токио и Сеул по отношение развитието на източноазиатската интеграция, да анализира приликите и разликите между тях и да обясни дали различията във визиите на трите държави са основната причина за затрудненията по пътя на постигане на цялостна и ефективна интеграция в региона.

Keywords: East Asia integration; East Asia regionalism; Japan, ROK; PRC vision of regional cooperation

Проблемите и резултатите от интеграцията се анализират и дискутират в историографията от десетилетия. Това важи най-вече за европейските и впоследствие за американските интеграционни процеси. В Източна Азия дискусиите и анализите от подобен характер са сравнително ново явление. Причината за това е сериозното закъснение на източноазиатската интеграция. Идеи за регионално сътрудничество се появяват още през 50-те и 60-те години, но държавите от Източна Азия не са готови самостоятелно да предприемат стъпки в тази посока. Първото успешно реализирано регионално обединение – АСЕАН, обхваща някои страни в Югоизточна Азия и се формира през 1967 г. Идеите за задълбочаване на регионализма и интеграционните процеси, които да обхващат и държавите от Източна Азия, се появяват отново след края на Студената война, но на практика същински двигател на източноазиатското междурегионално сътрудничество става финансовата криза от 1997 г. Негативните последствия от нея убеждават азиатските държави, че е необходимо да предприемат мерки за засилване на парт-

ньорството на регионално равнище. Причина за това е не само осъзнаването, че Източна Азия далеч изостава в това отношение от Европа и Америка, но и осмислянето на значимите бъдещи положителни ефекти за региона.

Всички държави в Азия признават евентуалните благоприятни резултати от интеграцията, но имат различни виждания относно собственото си участие в тези процеси в зависимост от географските и демографските ресурси, политическата система, икономическото развитие и други фактори. Най-важни за задълбочаване и развитие на регионализма в Източна Азия обаче са трите най-големи и икономически развити държави – КНР, Япония и Република Корея. Целта на настоящото изследване е да изложи основните възгледи на Пекин, Токио и Сеул по отношение на развитието на източноазиатската интеграция, да анализира приликите и разликите между тях и да обясни дали различията във визиите на трите държави са основната причина за затрудненията по пътя на постигане на цялостна и ефективна интеграция на региона.

Визията на КНР

До 90-те години на XX в. КНР предпочита да урегулира отношенията със съседите си на двустранна основа, не проявява интерес към участие в регионалните организации, а се концентрира върху приемането си в СТО и привличането на чуждестранни инвестиции. Това се променя значително след средата на десетилетието, когато управляващите в Пекин започват да преосмислят идеята за „регион“ и да фокусират усилията си върху развитието на регионалното сътрудничество чрез регионалните организации и многостранна дипломация (Ye, 2010: 2). Особено значим фактор за промяната в китайската „източноазиатска“ политика се оказва финансовата криза от 1997 г. Въпреки че отказва японските предложения за създаване на Азиатски валутен фонд и финансово сътрудничество в региона (Mingqi, 2003: 9), КНР променя в положителна посока отношението си към интеграцията и регионализма, тъй като на преден план излиза убеждението, че отвореността на китайския пазар ще донесе единствено големи облаги и ще подпомогне вътрешноикономическото развитие. Освен това след приемането си в СТО китайците са подложени на натиск да отворят финансовия си пазар, което поставя в риск финансовата стабилност на страната. Регионалното валутно сътрудничество би намалило този риск. Осъзнато е също така, че търговските отношения с източноазиатските държави се разрастват значително и регионът представлява важен пазар, източник на суровини, технологии и инвестиции (Mingqi, 2003: 10). Поради това въпреки противопоставянето на японските предложения управляващите в Пекин подпомагат възстановяването на региона от финансовата криза и участват в Инициативата Чиян Май, което означава, че КНР е готова да участва в мултилатеризма в региона.

Според китайския изследовател Ие КНР няма ясна визия към източноазиатската интеграция, но със сигурност предпочита ниско ниво на институционализиране и това ще продължава, докато не бъдат разрешени проблемът с Тайван и

териториалните спорове в Южнокитайско море (Ye, 2010: 1). Въпросът за статута на Тайван възпрепятства в известна степен диалога, тъй като КНР не е съгласна Тайван да се включи като равнопоставен участник в регионалните форуми. Независимо дали ще бъдат разрешени тези проблеми обаче, едва ли Пекин ще подкрепи институционализирането на интеграционните процеси и създаването на един общ наднационален орган. Китайската регионална политика е водена по-скоро от национални интереси, като стабилно икономическо развитие, енергийна сигурност и национално обединение, а благоприятните международни условия са важни за постигането им (Ye, 2010: 23). КНР участва в регионалната интеграция не за да споделя суверенитета си, а тъкмо напротив – за да го засили. Поради това Пекин се стреми към сътрудничество в регионалните организации, но е против институционализирането на регионалната интеграция, а важни принципи на китайската външна политика са взаимна ненамеса във вътрешните дела, запазване на националния суверенитет и териториален интегритет (Ye, 2010: 8). По тази причина китайците не харесват европейския модел на интеграция, а се стремят към по-голяма гъвкавост. Според тях европейският регионализъм е „стар“ и „затворен“ и смятат, че в Източна Азия трябва да се акцентира върху източноазиатските характеристики и да се следва „нов“, „мек“ и „отворен“ регионализъм.

Интеграционните процеси и регионализъмът са възможност за КНР да намери своето място в глобалната и регионалната икономика, и поради това фокусира усилия върху икономическите си интереси (Xiangyuan: 2). Китайската теза е, че съседните страни могат да се облагодетелстват от китайското икономическо развитие, и затова правителството им предоставя много изгодни условия при двустранната търговия. Важна външнополитическа цел също така е концепцията за „Китай като възможност“ да замени идеята за „китайската заплаха“ (Ye, 2010: 3). Осъзнаването на важното значение на региона води до формиране на „политиката на добрия съсед“ (Ye, 2010: 4 – 8). На практика, това означава увеличаване на китайската финансова подкрепа, интензифициране на търговските отношения и инвестиции в съседните страни (Ye, 2010: 17 – 18).

КНР официално обявява стремежа си към отворен регионализъм, подобряване на процеса на институционализиране и запазване на азиатските характеристики¹⁾. Концепцията за отворен регионализъм в китайския случай обаче е свързана в по-голяма степен със сътрудничество и диалог между източноазиатските страни и останалите региони, а не толкова с включването на неазиатски страни в източноазиатската интеграция (Ye, 2010: 10). Това противопоставя китайските възгледи за отворен регионализъм на японската визия по въпроса, която включва привличането на Австралия, Нова Зеландия, Индия и САЩ (Bergsten, 2007: 170). КНР се притеснява от възможността САЩ да ръководят интеграционните процеси в Източна Азия, и смята, че намесата на Вашингтон и японско-американското сътрудничество ще се отразят негативно върху собствените му позиции в региона. Освен това в Пекин смятат, че Япония все още няма истински интерес към източ-

ноазиатската интеграция, а предпочита да следва американската политика и интереси в Източна Азия (Mangqi, 2003: 12). Въпреки че съществуват предложения да се създаде първо чисто азиатска, а впоследствие организация на по-широка основа, на този етап това е малко вероятно да се реализира (Bergsten, 2007: 173).

Една различна гледна точка предлага Нугрохо, според когото КНР не се стреми към пълното изключване на САЩ и признава важната роля на американците в региона (Nugroho, 2008: 13). Според него Пекин подкрепя разговорите с външни за региона страни, като САЩ, Русия и ЕС, и би подкрепил присъединяването на неазиатски държави към процесите на интеграция, но само когато се почувства достатъчно силен в региона (Kandilarov, 2016: 132; Nugroho, 2008: 14). В този случай е възможно КНР да приеме дори членството на Австралия, Нова Зеландия, Индия и Русия в Срещите на върха на страните от Източна Азия (Nugroho, 2008: 10).

Друго различие между китайската и японската визия е свързано с преговорите по подписването на Източноазиатско споразумение за свободна търговия (ССТ) и създаването на Източноазиатска зона за свободна търговия. Япония предлага ССТ да бъде подписано по формулата АСЕАН+6, докато КНР подкрепя ССТ между АСЕАН+3 (Nugroho, 2008: 1). Управляващите в Пекин възприемат АСЕАН+3 като основно средство за постигане на регионално сътрудничество и дори са съгласни АСЕАН да играе водеща роля в източноазиатската интеграция, което според Нугрохо е стратегия с цел намаляване ефекта от „китайската заплаха“ (Nugroho, 2008: 11; Ye, 2010: 12). Официално КНР обаче не отхвърля напълно идеите за следване на формулата АСЕАН+6, за да не влоши отношенията си с Япония, Индия и останалите си съседи.

Активизирането на китайската регионална политика се свързва с инициативите за подписване на ССТ със страните в Източна Азия. След 2000 г., когато КНР е приета в СТО, започва подписването на ССТ не само с източноазиатски страни, но и с държави в други региони по света. Тази стратегия на ССТ подпомага достъпа на КНР до пазари, енергийни суровини, увеличава китайското влияние по света и подпомага вътрешноикономическото развитие (Nugroho, 2008: 18). След като подписва ССТ с АСЕАН през 2002 г., КНР предлага и подписването на тристранно ССТ между КНР, Япония и Южна Корея. Това ще доведе до увеличаване на китайското влияние, намаляване на зависимостта от САЩ и ЕС и до благоприятни условия за разрастване на китайската икономика. КНР сега подкрепя идеята за панизточноазиатска зона за свободна търговия, регионално сътрудничество в сферата на инвестициите и свободен поток на капитали, създаване на механизми за поддържането на стабилен финансов пазар и предотвратяване на финансови кризи (Mingqi, 2003: 11).

Визията на Япония

Първоначално управляващите в Токио гледат с подозрение на реализирането на партньорство на чисто регионално равнище. Япония по-скоро се придържа към принципите на СТО и се стреми към разрешаването на японско-американ-

ските икономически противоречия. Приоритетно значение има АПЕК, чрез която да се развиват интеграционните процеси в АТР, а не толкова в Източна Азия (Park, 2006: 59 – 61; Hirakawa, 2007: 164 – 164). Както в случая с КНР, кризата от 1997 г. мотивира промяната и в японската визия за интеграция и убеждава Япония, че трябва да поеме по-голяма инициатива в региона и не може да разчита на САЩ и Международния валутен фонд, заети и с други региони по света (Hirakawa, 2007: 189). Поради това японската търговска политика се трансформира от фокусиране върху многостранната търговска система, базирана на СТО и ГАТ, към многопластов подход. Това означава, че освен придържане към принципите на свободната търговия японските управляващи признават важното значение на междурегионалното икономическо сътрудничество.

Реакциите на японското правителство спрямо кризата са проява на тази нова активност, а именно предложението за незабавно създаване на Азиатски валутен фонд, посрещнато с неодобрение от САЩ, КНР и ЕС, участие в Рамковото споразумение от Манила, Новата инициатива на Миядзава, Инициативата Чиян Май (Hirakawa, 2007: 168)²⁾, предоставената помощ на страните в Азия на стойност 44 милиарда долара и инициативите на премиерите Хашимото и Обучи. Хашимото предлага създаването на нова структура АСЕАН+1 (Япония), която да прерасне в АСЕАН+3 (АСЕАН+Япония, Китай, Корея). Обучи подобрява отношенията на Япония с КНР и Република Корея и изпраща „мисията Окуда“ за съживяване на източноазиатската икономика след кризата. Докладът на тази мисия насърчава задълбочаването на регионалната интеграция и регионалното взаимодействие в специфични сфери, като човешки ресурси, стоки, финансови ресурси и информация. Важен резултат е „планът Обучи“, който японският премиер предлага на срещата на АСЕАН+3 в Манила през 1999 г. и представлява програма за развитие на човешките ресурси и обмен в Източна Азия (Park, 2006: 62 – 64).

Освен кризата изключително мотивираща за Япония е китайската външна политика в региона. Намерението на КНР да подпише Споразумение за свободна търговия (ССТ/FTA) с АСЕАН, е шок за Япония, още повече че японците не са готови да подпишат подобно споразумение, тъй като се притесняват за националното селско стопанство. Япония, на практика, изостава от процесите в региона, защото не само КНР, но и Южна Корея започва преговори за подписването на ССТ с АСЕАН, а корейците подписват такова споразумение със САЩ през 2007 г. Поради това японските притеснения от инициативността на Пекин и Сеул стимулират японското правителство да подпише Всестранно икономическо партньорство с АСЕАН, да предложи създаването на общност, която да включва АСЕАН+6 (Hirakawa, 2007: 171; Madhur, 2013: 375 – 392), да подкрепя преговорите за подписване на ССТ между Япония, КНР и Република Корея (Hirakawa, 2007: 505 – 507; Ito, 2005: 12). Япония започва да участва активно в институционализирането на АСЕАН+3, работи за създаването на Източноазиатска икономическа зона чрез предложенията си за създаване на Източноазиатска свободна търговска

зона, развитието на интегриран източноазиатски пазар и създаването на Източноазиатски валутен фонд с евентуален резултат Източноазиатски икономически блок и впоследствие Източноазиатски икономически съюз. Това са знаци за цялостна промяна в японската политика към модела на ССТ, който е в основата на икономическата интеграция в Източна Азия (Ito, 2005: 11 – 13; Hirakawa, 2007: 169).

Освен фактори от политическо естество съществуват и икономически стимули за повишаване на японската активност. Такива са задълбочаването на регионалната интеграция в Америка и Европа, увеличаващите се японски инвестиции и интензифицираните търговски отношения със страните в региона, както и нарастващите японско-американски икономически противоречия. Смята се, че задълбочаването на източноазиатската интеграция ще намали негативните последиствия за източноазиатските държави от създаването на регионални икономически блокове и ще подпомогне възстановяването на японската икономика (Maswood, 1994: 71). Според японския изследовател Нишигучи например интеграцията в Източна Азия ще доведе до възможност за Япония да възвърне икономическия си растеж и да се справи с настоящите проблеми, като ниска раждаемост, застаряване на населението, а подписването на ССТ е средство за постигането на тези цели (Nishiguchi, 2007: 9). Освен това според японския изследовател Танака японската Официална помощ за развитие, интензифицирането на търговските, финансовите, инвестиционните контакти, както и техническото сътрудничество със страните от Източна Азия представляват сериозен японски принос за задълбочаване на регионализма и интеграционните процеси (Tanaka, 2009: 3 – 4).

Въпреки икономическите противоречия важната роля на САЩ във военно-политически и икономически аспект за Япония е причината за стремежа на Токио да привлече и САЩ в регионалните форуми. Това ще доведе до американска подкрепа и одобрение за интеграционните процеси и за японската дипломация в региона (Hirakawa, 2007: 185). Япония предпочита не тесните рамки на източноазиатската интеграция, а интеграция в по-широк аспект, включваща АТР, като цяло. Токио пропагандира отворен регионализъм, който се състои в поддържане на приятелски отношения със страни извън региона, основан на принципите на отвореност, гъвкавост, прозрачност. Поради това важен елемент от японската стратегия е привличането и участието на Австралия, Нова Зеландия (Pempel, 1996/1997: 20) и Индия. Докато КНР се фокусира най-вече върху развиване на отношенията в рамките на АСЕАН+3, японските управляващи искат Източноазиатската общност да бъде определяна като АТР+3 или АСЕАН+6 (Sohn, 2010: 513). Япония смята, че КНР използва регионализма за установяване на китайска хегемония в Източна Азия, и затова ще се стреми да привлече останалите страни в региона (Tanaka, 2009: 3).

Важен знак за промяната в японската политика по отношение на интеграционните процеси са заявените намерения за икономическо сътрудничество с АСЕАН, АСЕАН+3, Република Корея, Тайван, Тайланд, Малайзия, Филипините, Хонг

Конг, което да прерасне в създаването на Източноазиатска общност (Hirakawa, 2007: 170; Sohn, 2010: 507). Тази инициатива започва като стремеж към сближаване между Япония и АСЕАН, а впоследствие задълбочаването на регионалната интеграция ще се осъществи чрез АСЕАН+3, като се вземе под внимание и американската роля в региона (Hirakawa, 2007: 182).

Според Сон Япония следва функционален подход в сферите на търговията, финансите, енергетиката, опазването на околната среда и човешката сигурност, който се различава от институционалния подход, целящ създаване на всеобхватни, интегрирани и дълбоко институционализирани регионални рамки. Освен това Япония акцентира не само върху интегрирането на източноазиатския пазар, а също така насърчава създаването на общност (共同体 кьо:до:тай), базирана на взаимни ценности, които ще сплотят членовете, ще създаде предпоставки КНР да се присъедини, и ще бъде посрещната с американско одобрение (Hirakawa, 2007: 179; Sohn, 2010: 516).

Всички анализатори са съгласни, че мотивите за японската инициатива за създаване на Източноазиатска общност се коренят най-вече в опитите на страната да си възвърне лидерството, да се противопостави на бързо нарастващото китайско влияние в региона и да обвърже КНР в рамките на общността (Sohn, 2010: 498, 511). Япония обаче не иска да се противопостави на най-големия си търговски партньор чрез военни средства, и използва стратегията за привличане на съседите в региона (Sohn, 2010: 505 – 507). Поради това инициативата за Източноазиатска общност е определяна като стратегия на меката сила.

Според японското правителство ключови са сигурността, просперитетът и ценностите, важни за японците. Общността трябва да гарантира предотвратяването на война, запазването на Японско-американския договор за сигурност, създаването на условия за икономически растеж чрез свободно преминаване на хора, стоки, капитали и информация между членовете на Общността, формиране на Източноазиатска зона за свободна търговия, гарантирането на ценности, като демокрация, свобода, спазване на законите, уважение към човешките права. Членовете на Общността трябва да си сътрудничат в политическо, социално, икономическо и културно отношение. В икономическо отношение трябва да се съсредоточат върху валутно и финансово сътрудничество и насърчаване на инвестициите и търговията. Важна характеристика е „отвореният регионализъм“, тоест в региона не само Япония, КНР и Република Корея, но и АСЕАН, Австралия, Нова Зеландия, Индия и САЩ са важни фактори в интеграционните процеси (Nishiguchi, 2007: 1 – 4). Също така е необходимо да се насърчават американските инвестиции и търговия в региона и да се балансира между отношенията на Япония със САЩ и със страните от Източна Азия (Nishiguchi, 2007: 5).

Визията на Република Корея

Република Корея е една от най-добре интегрираните страни в региона, един от най-активните членове на Групата за източноазиатска визия и една от първи-

те държави в региона, които подкрепят източноазиатската интеграция (Nicolas, 2012: 88). След финансовата криза от 1997 г. страната се стреми към реформиране на собствената си икономика и обръща поглед към Североизточна Азия. Корейската стратегия е насочена към интензифициране на междурегионалното икономическо, финансово и търговско сътрудничество (Cheong, 2008: 65). През 2003 г. корейският президент Рох Моо-Хюн обявява „ера на мир и просперитет в Североизточна Азия“ като ключов приоритет на корейската външна политика. В резултат на това се появява корейската идея за създаването на Инициатива за сътрудничество в Североизточна Азия. Географски този проект обхваща Япония, Китай, Корея и Русия, но в сферата на сигурността и икономиката включва и САЩ. Също така според корейското правителство е необходимо сътрудничество с външни групи, като АСЕАН, АПЕК, ЕС. В основата на тази инициатива са принципите за отворен регионализъм и многостранна система за сигурност, а основна цел е превръщането на страната в градивен фактор за мирно съвместно съжителство в Североизточна Азия. Мир и просперитет могат да бъдат постигнати чрез разрешаване на проблемите в региона, и особено на въпроса с ядрената политика на Северна Корея (Вае, 2005: 2 – 3). А тези проблеми не могат да се разрешат единствено на регионално равнище.

За създаването на зона на сътрудничество в Източна Азия Сеул предлага създаването на Група за визия на Източна Азия и Група за изучаване на Източна Азия, които обсъждат формирането на Източноазиатска общност. Визията на Корея за Източноазиатската общност се основава на три принципа: мир, просперитет и прогрес. Освен това Корея предлага превръщането на срещите на АСЕАН+3 в Срещи на върха на страните от Източна Азия, създаването на Източноазиатски форум и подписването на Източноазиатско ССТ (Cheong, 2008: 76) и активно участва в реализирането на трите основни задачи пред АСЕАН+3, а именно създаване на Източноазиатска зона за свободна търговия, подписване на споразумение за регионално финансово сътрудничество и превръщането на срещите на АСЕАН+3 в система от Срещи на върха на страните от Източна Азия (Вае, 2005: 6). В рамките на тези регионални форуми корейските задачи са свързани със задълбочаване на сътрудничеството чрез регулярни дискусии по въпроси на сигурността, политиката, икономиката, търговията, енергетиката (Вае, 2005: 16 – 17). Специфичен за корейската визия е стремежът към сътрудничество в сферата на сигурността чрез реализиране на идеята 6-странните срещи, организирани за обсъждане на севернокорейската ядрена политика, да прераснат във форум за дискусии на широк кръг от теми, свързани с регионалната безопасност (Вае, 2005: 23 – 24). Според корейците обединението на Корея ще доведе до много по-бързо и лесно задълбочаване на интеграционните процеси в региона, както германското обединение в Европа (Koh, 2012: 279).

Важен елемент от визията на Република Корея е поддържането на съюзните отношения със САЩ поради значимата им роля на балансьор в региона, в който

се преплитат интересите на силни държави, като КНР, Япония и Русия. Първоначално САЩ е негативен фактор за задълбочаването на интеграцията в региона, тъй като предпочитат двустранните договори и търговските споразумения и защитават собствената си военнополитическа и икономическа хегемония в Източна Азия. Американската политика обаче се променя, тъй като Япония и Южна Корея подкрепят участието на САЩ в интеграционните процеси, а и самите американци подписват редица ССТ и формират НАФТА, което отнема аргументите им срещу интеграцията в Азия (Cheong, 2008: 67).

През последните години израстването на КНР, стремежът на Япония към ремилитаризиране и японско-китайската борба за лидерство притесняват страните в региона, включително и Южна Корея. Това превръща САЩ в още по-важен партньор за корейците, чиято сигурност е тясно обвързана със САЩ. Освен това САЩ остават жизнено важен пазар за корейските стоки и инвестиции. Поради тези причини управляващите в Сеул се стремят да привлекат и САЩ в източноазиатските интеграционни процеси (Bae, 2005: 11 – 12).

Освен изгодните търговски отношения със САЩ обаче Южна Корея е силно икономически обвързана със страните от Източна Азия и поради това ще спечели много от либерализирането на търговията в региона (Cheong, 2008: 71). Търговията на Сеул с източноазиатските държави нараства с бързи темпове, особено през последните двадесет години. Делът на най-важните корейски търговски партньори намалява двойно, докато делът на източноазиатските партньори нараства от 33,5% през 1990 г. на 48, 2% през 2010 г. Специално южнокорейско-китайската търговия се увеличава значително и в момента КНР е най-важният пазар за износ на корейски стоки. След КНР АСЕАН и Япония са следващите най-важни търговски партньори за Южна Корея и също така представляват най-значимите зони за износ на корейски инвестиции (Nicolas, 2012: 88).

Активността на Република Корея в интеграционните процеси включва и стремеж към подписване на ССТ с приоритетни за корейската търговия страни (Bae, 2005: 21 – 23). Едни от най-важните ССТ са подписаните с АСЕАН, което влиза в сила за стоки през 2007 г. и услуги през 2009 г. (Nicolas, 2012: 89) и със САЩ. В Сеул смятат, че корейско-американското ССТ ще доведе до стремеж у останалите източноазиатски държави да подпишат ССТ със САЩ, и по този начин ще обвърже по-тясно САЩ с регионалното икономическо сътрудничество в Източна Азия (Cheong, 2008: 20). Това споразумение би могло също така да се използва като модел при подписването на други ССТ в региона и ще улесни преговорите с останалите страни, особено с Япония (Cheong, 2008: 21).

Един от корейските приоритети е създаването на Зона за свободна търговия в Източна Азия от АСЕАН+6, като важна стъпка в тази посока са преговорите за подписване на тристранно ССТ с Япония и КНР (Nicolas, 2012: 91 – 92). Управляващите в Сеул вярват, че тези преговори са не само икономически важни, но са гарант за мира и сигурността в региона (Cheong, 2008: 80). Смята се също,

че тристранният диалог по отношение на ССТ и корейската инициативност ще намалят зависимостта на Южна Корея от КНР или Япония (Xiangyuan: 4) и ще засилят международната позиция на страната (Cheong, 2008: 77). Корейците виждат своята роля в задълбочаване на интеграционните процеси чрез координиране мненията на различните държави по отделни специфични въпроси и чрез ролята на медиатор между Япония и КНР (Park, Y., 2012: 85 – 86). Стратегията за изграждане на Република Корея като мост, свързващ Япония и Китай (Bae, 2005: 13 – 14), води и до интензифициране на отношенията на страната с АСЕАН, като контрапункт на японско-китайското съперничество в региона (Bae, 2005: 14 – 16).

Заклучение

Сравнявайки визиите на трите най-силни държави в Източна Азия – КНР, Япония и Република Корея, по отношение на източноазиатската интеграция, могат да се открият повече прилики, отколкото разлики, поне когато става въпрос за официална правителствена политика. На първо място, и трите страни осъзнават необходимостта от диалог и сътрудничество помежду си, взаимнообвързаността си, както и евентуалните благоприятни резултати за региона от партньорството между тях. От една страна, интензифицирането на търговските връзки и инвестиции, обменът на стоки, капитали, технологии и хора биха подпомогнали вътрешноикономическото развитие на източноазиатските страни и прогреса в региона, като цяло. От друга страна, регулярните срещи и разговори по най-актуалните и значими проблеми в Източна Азия биха подпомогнали разрешаването на противоречията, биха улеснили диалога по въпросите на сигурността и установяване на доверие, мир и стабилност.

И трите държави обявяват своята подкрепа за основните принципи и механизми, чрез които да се изгражда съвместното сътрудничество и да се задълбочават интеграционните процеси – ниско ниво на институционализиране, отворен регионализъм, ненамеса във вътрешните дела, взаимна изгода и равнопоставеност, запазване на азиатските характеристики, сътрудничество с останалите региони и регионални организации. Ако всички източноазиатски държави обаче са съгласни какъв да е пътят на източноазиатската интеграция и как да се извърви, какви са причините за наличието на редица препятствия по този път и в крайна сметка за бавния ход на развитие на регионализма и интеграцията на Източна Азия?

Цивилизационно-културните и историческите характеристики на Азия отличават изключително много източноазиатската от европейската или американската интеграция. Пред източноазиатските страни стоят твърде много обективни перипетии, както и специфични за региона проблеми, които все още очакват своето разрешение. Те са свързани с огромния географски и демографски потенциал на континента, културния хетерогенизъм в отделните субрегиони, различията в политическата и социално-икономическата система, интересите на САЩ и Русия в региона, сериозните политически и териториални проблеми, японско-китайската борба за надмощие и национализма.

Изглежда, една от най-сериозните причини за бавното и затруднено развитие на източноазиатските интеграционни процеси е именно национализмът. КНР, Япония и Република Корея вървят по пътя на интеграцията, изхождайки предимно от интересите на националната си политика и икономика. Нито една от тях не е готова да допусне каквато и да е намеса във вътрешните си дела, да накърни интересите на родното производство, индустрия или селско стопанство, да участва във формирането на общ наднационален форум. Не само че нито една от трите страни не е готова да се откаже от част от суверенитета или националните си интереси, но нито една от тях няма доверие в останалите и в действителност се бори за лидерска позиция в интеграционните процеси и в региона, като цяло. От една страна, конкуренцията и борбата за лидерство в Източна Азия възпрепятстват задълбочаването на регионалната интеграция и водят до ескалация на напрежението в региона, но от друга страна, конкуренцията между източноазиатските държави може да има и благоприятен ефект върху интеграционните процеси, ако ги мотивира да реформират собствените си системи и да формират нови политики и инициативи, ако ги стимулира да правят дори малки стъпки една към друга и по пътя към съвместно сътрудничество, водени дори от първичния мотив да не изостанат от останалите. Това, разбира се, не е достатъчно, за да доведе до една стабилна и ефективно работеща интегрирана мрежа в Източна Азия. Необходими са сериозни усилия и политическа воля за разрешаване на регионалните проблеми, намаляване на зависимостта от външни сили, укрепване на доверието, реалния стремеж към равнопоставеност и взаимна изгода, достигане до съзнанието за общност, изградена върху общи ценности.

NOTES/БЕЛЕЖКИ

1. Deepening Regional Cooperation for a Community of Shared Future – Speech by H.E. Liu Zhenmin, Vice Foreign Minister of China at the “Asia Regional Cooperation Roundtable”, Boao Forum for Asia Annual Conference, March 25 2016, Ministry of Foreign Affairs of People’s Republic of China. http://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/lkqcxboaoyzlt2016nnh/t1350851.shtml
2. Ministry of Finance Japan, Japan’s Financial Cooperation in Asia. http://www.mof.go.jp/english/international_policy/financial_cooperation_in_asia/index.html.

REFERENCES/ЛИТЕРАТУРА

- Kandilarov, E. (2016). Integratsionnite protsesi v Iztochna Azia v kraia na XX i nachaloto na XXI v. – V: *Bulgaria i Iztochna Azia*, Sofia, 132 – 145 [Кандиларов, Е. (2016). Интеграционните процеси в Източна Азия в края на XX и началото на XXI в. – В: *България и Източна Азия*, София, 132 – 145].

- Bae, G. C. (2005). "North East Asian Cooperation Initiative" and Korea's Diplomatic Tasks: A Strategy for Regional Cooperation. – In: *The Journal of East Asian Affairs*, Vol. 19, No 1, 1 – 26.
- Bergsten, F. (2007). China and Economic Integration in East Asia. Implications for the US. – In: *Policy Briefs in International Economics*, Number PB07-3, 1 – 10.
- Cheong, I. (2008). Korea's Position in the ASEAN+3 Process: Review of Performance and Policy Implications. – In: *The Journal of East Asian Affairs*, Vol. 22, No 2, 63 – 95.
- Hirakawa, H. (2007). Development of Japan's East Asian Regional Integration Policy and Problems. – In: *The Journal of East Asian Affairs*, Vol. 21, No 1, 163 – 193.
- Ito, T. (2005). East Asian Economic Integration and Cooperation: Japan's Perspective. *Discussion Paper Series APEC Study Center*, Columbia University, No 41, 1 – 24.
- Koh, I.-D. (2012). Korea's Reunification from the Perspective of NorthEast Asia's Economic Integration. – In: *Journal of Economic Integration*, Vol 27, No 2, 274 – 279.
- Madhur, S. (2013). China-Korea-Japan FTA: A Dual Track Approach to a Trilateral Agreement. – In: *Journal of Economic Integration*, Vol. 28. No 3, 375 – 392.
- Maswood, S. J. (1994). Japan and East Asian Regionalism. – In: *ASEAN Economic Bulletin*, Vol. 11, No 1, JAPAN AND THE ASIA-PACIFIC: New Directions and New Strategies, 70 – 78.
- Mingqi, Xu. (2003). East Asian Economic Integration: China's Perspective and Policy. – In: *Pacific Economic Paper*, No 341, 1 – 21.
- Nicolas, F. (2012). Korea and Economic Integration in East Asia. The Way Forward, *Korea Economic Institute of America*, 87 – 93.
- Nishiguchi, K. (2007). Economic Integration in East Asia and Japan's Strategy towards an East Asian Community. – In: *Ritsumeikan Daigaku Jinbun Kagaku Kenkyujo Kiyo* 88, 1 – 32.
- Nugroho, G. (2008). China's Preferences in the Establishment of an East Asia Free Trade Agreement. An ASEAN+3 FTA or/and ASEAN+6 FTA?, http://www.waseda-giari.jp/sysimg/imgs/200808si_19_nugroho_paper.pdf, 1-30.
- Park, C.-G. (2006). Japan's Emerging Role in Promoting Integration in East Asia: Towards an East Asian Integration Regime. – In: *Journal of International and Area Studies*, Vol. 12, № 1, 53 – 72.
- Park, Y.-J. (2012). Korea's Role in Asian Integration. Financial Integration in Asia: Development and Korea's Role, *Korea Economic Institute of America*, 79 – 96.

- Pempel, T. (1996/1997). Gulliver in Lilliput: Japan and Asian Economic Regionalism. – In: *World Policy Journal*, Vol 13., No 4, 13 – 26.
- Sohn, Y. (2010). Japan's New Regionalism: China Shock, Values, and the East Asian Community. - In: *Asian Survey*, Vol. 50, No 3, 497 – 519.
- Tanaka, H. (2009). Japan's Foreign Policy and East Asian Regionalism. Japan Center for International Exchange, and Adam P. Liff, Princeten University, 1 – 14.
- Xiangyuan, Li. The Regional Integration in East Asia: a Chinese perspective, <http://www.esri.go.jp/jp/workshop/021118/021118paper1.pdf>, 1 – 7.
- Ye, Sh. (2010). China's Regional Policy in East Asia and its Characteristics, – In: *China Discussing Series*, Nottingham, UK, Issue 66, 1 – 31.

INTEGRATION IN EAST ASIA: VISIONS OF PRC, JAPAN AND ROC

Abstract. Integration process in the region of East Asia is a relatively new phenomenon in comparison with Europe or America. The idea for deepening East-Asian regional cooperation emerged during 50s and 60s of XX century. Nevertheless, East Asian countries were not ready to take steps in that direction yet. Although a few South East Asian countries managed to establish in 1967 first successfully operating regional organization – ASEAN, real attempts for deepening regionalism and integration, including East Asian countries, appeared after the end of the Cold War.

This study aims to outline Beijing, Tokyo, and Seoul's basic views on development of East Asian integration and to analyze similarities and differences between them. The study also attempts to explain what really prevents East Asian countries to achieve comprehensive and effective integration of the region.

✉ **Dr. Boryana Miteva, Assist. Prof.**

University of Sofia
15, Tsar Osvoboditel Blvd.
1504 Sofia, Bulgaria
E-mail: boryana.miteva@gmail.com